

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06-4482

Chișinău

05 06 2018

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 și art.74 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare, *în mod prioritar*, proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 486 din 23 mai 2018.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

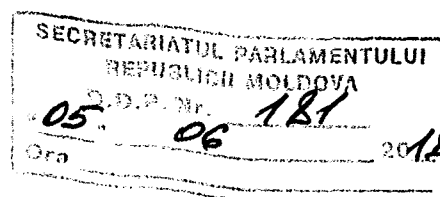
Anexe:

1. Hotărîrea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 8 file și în limba rusă – 8 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (8 file);
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (9 file);

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Ex.: J.Ciobanu
Tel.: 250-282

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.486

din 23 mai 2018

Chișinău

**Privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și
completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire
la răspunderea disciplinară a judecătorilor**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Victoria Iftodi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014
cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 238-246, art. 557) cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 4 alineatul (1):

la litera a), după cuvîntul „nerespectarea” se introduc cuvintele „intenționată sau din neglijență gravă a”;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) adoptarea unei hotărîri judecătorești prin care intenționat sau din neglijență gravă au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice sau juridice, garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte”;

la litera d), cuvintele „a altui” se substituie cu cuvintele „de către un alt”;

litera g) se completează în final cu textul „, dacă aceasta a afectat în mod direct drepturile participanților la proces sau ale altor persoane;

litera j) va avea următorul cuprins:

„j) neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere și/sau necorespunzătoare a unei obligații de serviciu, fără o justificare rezonabilă și dacă aceasta a afectat în mod direct drepturile participanților la proces sau ale altor persoane”;

literele m) și o) se abrogă;

litera p) va avea următorul cuprins:

„p) alte fapte care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției în așa măsură încît se afectează încrederea în justiție, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora, care după gravitatea lor nu pot fi calificate doar ca încălcări ale Codului de etică și conduită profesională a judecătorilor.”;

la alineatul (2), cuvintele „din motive imputabile acestora” se substituie cu cuvintele „fără o justificare rezonabilă”;

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Răspunderea disciplinară nu depinde de faptul dacă actul judecătoresc de dispoziție emis de judecătorul, subiect al cauzei disciplinare, a fost sau nu a fost contestat, sau de rezultatul examinării apelului sau recursului.”

2. Articolul 6:

la alineatul (2), după textul „la alin. (1)” se introduce textul „lit. a) - c)”;

la alineatul (6), după cuvintele „abateri disciplinare” se introduc cuvintele „grave sau repetate”;

la alineatul (7), după cuvintele „abaterile disciplinare” se introduce textul „grave sau repetate.”;

alineatul (8) se abrogă.

3. Articolul 8:

la alineatul (1), după cuvîntul „judecătorilor” se introduce textul „în funcție și judecătorilor demisionați, pentru faptele comise în timpul exercitării funcției de judecător”;

alineatul (2):

la litera a), cuvintele „de admisibilitate” se substituie cu cuvintele „de examinare a contestațiilor”;

litera b) se abrogă.

4. Articolul 10:

la alineatul (1), prima propoziție va avea următorul cuprins: „Membrii colegiului disciplinar din rîndul judecătorilor se aleg prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor după cum urmează: 1 judecător din cadrul Curții Supreme de Justiție, 2 judecători din cadrul curților de apel și 2 judecători din cadrul judecătoriilor.”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Consiliul Superior al Magistraturii convoacă Adunarea Generală a Judecătorilor cu trei luni pînă la expirarea mandatului membrilor colegiului disciplinar. În cazul în care nu este ales numărul necesar de membri ai colegiului disciplinar, Adunarea Generală a Judecătorilor se convoacă repetat cu cel puțin o lună pînă la expirarea mandatului membrilor colegiului disciplinar. Dacă după a doua Adunare Generală a Judecătorilor nu sînt aleși toți membrii colegiului disciplinar din rîndurile judecătorilor, Consiliul Superior al Magistraturii desemnează membrii din rîndul judecătorilor în numărul necesar, cu cel puțin 10 zile pînă la data expirării mandatului membrilor colegiului disciplinar.”;

la alineatul (2), după textul „la alin. (1)” se introduc cuvintele „și procedurii stabilite pentru alegerea membrilor de bază ai colegiului disciplinar”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Ministrul Justiției este în drept să refuze propunerea comisiei de selectare a candidaților numai în cazul în care nu a fost respectată procedura sau dacă candidații selectați nu corespund criteriilor stabilite prin lege. În acest caz, comisia organizează concurs repetat pentru selectarea membrilor sau membrilor supleanți ai colegiului disciplinar din rîndul reprezentanților societății civile.”

5. Articolul 11:

la alineatul (1) litera e), textul „la propunerea motivată a colegiului disciplinar, adoptată cu votul a cel puțin 2/3 din membrii acestuia,” se exclude;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Mandatul de membru al colegiului disciplinar poate fi revocat prin decizie motivată a colegiului disciplinar adoptată cu votul a 2/3 din numărul total al membrilor. Hotărîrea motivată a colegiului disciplinar privind revocarea mandatului unui membru al colegiului disciplinar se transmite Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, Ministerului Justiției în privința membrilor din rîndul societății civile pentru a fi substituit cu un alt membru din rîndul membrilor supleanți.”;

la alineatul (3), după cuvintele „de membrul supleant” se introduc cuvintele „conform ordinii stabilite în regulamentul de activitate al colegiului disciplinar.”.

6. La articolul 12 alineatul (4), după textul „3 membri ai colegiului disciplinar,” se introduce textul „cu votul a 2/3 din numărul membrilor aleși”.

7. La articolul 13:

alineatul (1) se completează în final cu o propoziție cu următorul cuprins: „În caz de dezacord cu hotărîrea colegiului disciplinar, membrul colegiului disciplinar este în drept să își expună opinia separată prin hotărîre motivată care se anexează la cauza disciplinară.”;

la alineatul (2), litera d) se abrogă;

la alineatul (3), cuvintele „avînd însă un volum de lucru redus, în funcție de sarcinile de activitate din cadrul colegiului disciplinar” se substituie cu cuvintele „volumul de lucru al acestora fiind redus, în funcție de activitatea din cadrul colegiului disciplinar, în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii”.

8. La articolul 14 alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Dacă ca urmare a declarării abținerii sau admitterii cererii de recuzare a membrului colegiului disciplinar, ședința colegiului disciplinar nu este deliberativă, membrul colegiului disciplinar se substituie cu membrul supleant respectiv.”

9. Articolul 15:

în tot textul articolului, cuvintele „de admisibilitate” se substituie cu cuvintele „de examinare a contestațiilor”;

la alineatul (3), textul „sesizărilor, dar nu mai rar decît o dată în lună” se substituie cu cuvîntul „contestațiilor”;

la alineatul (6), cuvintele „și ale completelor de admisibilitate” se exclud.

10. La articolul 18, litera c) se abrogă.

11. Articolul 19:

la alineatul (1), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) persoana ale cărei drepturi au fost încălcate ca urmare a faptei comise de judecător sau de o altă persoană care poate invoca un interes legitim”;

alineatul (4) se completează în final cu cuvintele „în condițiile prezentei legi, dacă colegiul disciplinar consideră că există un interes public de natură să afecteze prestigiul justiției.”

12. La articolul 21, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Inspectorul-judecător principal repartizează sesizările în mod aleatoriu inspectorilor-judecători pentru verificarea acestora.”

13. Articolul 22:

în titlu, cuvintele „și respingerea” se exclud;

alineatul (1) devine alineat unic;

alineatul (2) se abrogă.

14. Articolul 23:

alineatul (1) se completează cu două propoziții cu următorul cuprins:

„Verificarea se efectuează de inspectorii-judecători în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării sesizării. Termenul de verificare a sesizării poate fi prelungit de inspectorul principal cu cel mult 15 zile calendaristice la cererea inspectorului judecător care verifică sesizarea, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului.”;

se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă nu se întrunesc elementele constitutive ale abaterii disciplinare sau faptele invocate în sesizare nu se confirmă prin probele administrate în procesul verificării prealabile, inspectorul judecător, căruia i-a fost repartizată sesizarea, printr-o decizie motivată respinge sesizarea ca fiind neîntemeiată. Decizia cu privire la respingerea sesizării poate fi contestată de autorul sesizării în completul de examinare a contestațiilor a colegiului disciplinar în decurs de 15 zile de la data recepționării deciziei motivate.

(1²) În cazul în care inspectorul-judecător constată existența elementelor constitutive ale abaterilor disciplinare, prin rezoluție dispune pornirea procedurii disciplinare, începerea cercetării disciplinare, care se efectuează în termen de 30 de zile lucrătoare de la data dispunerii acesteia, cu posibilitatea prelungirii de către inspectorul-judecător principal cu cel mult 15 zile, la cererea inspectorului-judecător care verifică sesizarea, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului.”;

la alineatul (2):

litera b) se completează în final cu textul „, , cu excepția cazurilor în care sesizarea a fost respinsă”;

la litera c), după cuvintele „abateri disciplinare” se introduce textul „, opinia scrisă a judecătorului subiect al sesizării”;

se completează cu literele d)-f) cu următorul cuprins:

„d) să examineze admisibilitatea sesizării pentru pornirea procedurii disciplinare cu încadrarea juridică a faptelor, invocate în sesizare, în conformitate cu prevederile art. 4 alin. (1);

e) să transmită dosarul disciplinar colegiului disciplinar și să susțină raportul cu privire la rezultatele verificării sesizării;

f) să se abțină de la verificarea sesizării și cercetarea disciplinară, dacă se află în relații de rudenie pînă la al IV-lea grad inclusiv sau de afinitate pînă la al III-lea grad inclusiv cu judecătorul subiect al procedurii disciplinare sau cu persoana care a depus sesizarea, precum și în cazul în care are un interes personal, direct sau indirect, în soluționarea cauzei disciplinare sau există alte împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și imparțialitatea sa. Pentru aceleași motive, judecătorul, subiect al procedurii disciplinare, sau persoana care a depus sesizarea poate cere recuzarea inspectorului-judecător.”;

se completează cu alineatele (2¹) și (2²) cu următorul cuprins:

„(2¹) Abținerea sau recuzarea înaintată unui inspector-judecător se examinează de către inspectorul-judecător principal, iar în privința inspectorului-judecător principal se examinează de către un inspector-judecător principal interimar, numit ad-hoc de către președintele Consiliului Superior al Magistraturii.

(2²) În cazul în care inspectorul-judecător, căruia i-a fost repartizată sesizarea, este în imposibilitate de a continua verificarea ori în cazul admiterii recuzării sau abținerii inspectorului-judecător, inspectorul-judecător principal, după caz inspectorul-judecător principal interimar, prin dispoziție motivată, redistribuie aleatoriu sesizarea respectivă unui alt inspector-judecător care va continua activitatea de verificare. Dispoziția inspectorului-judecător principal privind distribuirea sesizărilor, după caz dispoziția motivată privind redistribuirea sesizării, se anexează la dosarul cauzei disciplinare.”

15. Articolul 24 se abrogă.

16. La articolul 26, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) După finalizarea verificării și cercetării disciplinare, în cazul constatării existenței elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește un raport.

(2) Raportul întocmit de inspectorul-judecător trebuie să conțină descrierea succintă a faptelor invocate de autorul sesizării, informația prezentată de judecătorul subiect al sesizării, a faptelor constatate de inspectorul-judecător, a probelor prezentate de autorul sesizării și a probelor colectate în timpul verificării și cercetării disciplinare de către inspectorul-judecător, faptele imputate judecătorului și încadrarea juridică a acestora. Copia raportului se remite judecătorului.”

17. Denumirea secțiunii a 3-a va avea următorul cuprins:

„Secțiunea a 3-a

Examinarea contestațiilor împotriva deciziilor inspecției judiciare”.

18. Articolul 27:

în denumire și în alineatul (2), propoziția a doua, cuvintele „de admisibilitate” se substituie cu cuvintele „de examinare a contestațiilor”;

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Completele de examinare a contestațiilor ale colegiului disciplinar (în continuare – *completele de contestație*) verifică contestațiile împotriva deciziilor inspecției judiciare de respingere a sesizărilor.”;

la alineatele (2) și (3), cuvintele „completele de admisibilitate ale colegiului disciplinar” se substituie cu cuvintele „completele de contestație”, la cazul gramatical corespunzător.

19. Articolul 28 va avea următorul cuprins:

„Articolul 28. Examinarea contestației

(1) Completele de contestație examinează contestațiile împotriva deciziilor inspecției judiciare de respingere a sesizării. Procedura în fața completelor de examinare a contestațiilor este scrisă.

(2) La necesitate, membrii completelor de examinare a contestațiilor ale colegiului disciplinar pot solicita inspecției judiciare efectuarea unor verificări suplimentare și/sau colectarea unor documente sau probe noi.

(3) Completele de contestație decid:

a) admiterea contestației și restituirea cauzei inspecției judiciare pentru verificări suplimentare;

b) respingerea contestației ca neîntemeiată.”

20. Articolul 29 va avea următorul cuprins:

„Articolul 29. Hotărârile completelor de contestație

(1) Hotărîrea privind admiterea contestației se consideră adoptată dacă pentru admitere a votat cel puțin 1 membru al completului de contestație. Hotărîrea privind respingerea sesizării se adoptă cu votul unanim al membrilor completului de contestație.

(2) Hotărîrea privind respingerea contestației se motivează în mod obligatoriu cu indicarea circumstanțelor în baza cărora sesizarea a fost respinsă.

(3) Hotărîrea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze verificarea sesizării în conformitate cu art. 23. Hotărîrea privind respingerea contestației împotriva deciziei inspecției judiciare de respingere a sesizării este definitivă.

(4) Hotărârile completelor de contestație se aduc la cunoștința persoanei care a depus contestația și judecătorului subiect al sesizării, în termen de 7 zile de la data adoptării.”

21. La articolul 31 alineatul (5), după cuvintele „colegiului disciplinar” se introduce textul „, precum și judecătorul subiect al sesizării”.

22. La articolul 33, prima propoziție va avea următorul cuprins:

„Cauza disciplinară se examinează de colegiul disciplinar în termen de 60 de zile de la data transmiterii de către inspecția judiciară a raportului și dosarului cauzei disciplinare.”

23. La articolul 34, alineatele (3) și (5) vor avea următorul cuprins:

„(3) Examinarea cauzei disciplinare începe cu susținerea de către inspectorul-judecător a raportului privind rezultatele verificării sesizării.”;

„(5) Cauza disciplinară se examinează doar în limitele raportului inspecției judiciare, întocmit în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (2).”

24. La articolul 35 alineatul (3), cuvintele „membrul colegiului desemnat raportor pe cauza disciplinară respectivă” se substituie cu cuvintele „președintele colegiului disciplinar”.

25. Articolul 36:

alineatul (1) se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) încetarea procedurii disciplinare în cazul revocării sesizării depuse, când părțile nu insistă la examinarea sesizării pe fond, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 19 alin.(4).”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Colegiul disciplinar poate constata abaterea disciplinară și poate aplica sancțiuni disciplinare judecătorilor, judecătorilor demisionați, președinților, vicepreședinților instanțelor de judecată doar în cazul în care constată că fapta imputată a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență gravă.”

26. Articolul 39:

la alineatul (1) în ultima propoziție, după textul „la expirarea acestui termen, hotărârile” se introduc cuvintele „necontestate ale”;

se completează cu alineatele (1¹) și (2¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dosarele disciplinare contestate se repartizează în mod aleatoriu membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor din oficiu.

„(2¹) Dacă sesizarea a fost depusă de către unul dintre membrii Consiliului Superior al Magistraturii, atunci acesta nu va participa la examinarea contestației.”

27. La articolul 40 alineatul (1), cuvintele „, , doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare” se exclud.

Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii

Sesizările cu privire la abaterile disciplinare depuse la Consiliul Superior al Magistraturii pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, cît și contestațiile aflate în procedura completelor de admisibilitate și colegiului disciplinar, vor fi examinate conform procedurilor existente pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie
2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile următoare

Ministerul Justiției a elaborat și propune spre promovare *proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor*, în vederea implementării recomandărilor internaționale ce se referă la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în special a Opinieii Comisiei de la Veneția nr. 755/2014, Recomandării Comitetului Miniștrilor nr. (2010)12E/17 noiembrie 2010 cu privire la judecători: independență, eficiența și responsabilități și Recomandării OSCE/ODIHR de la Kiev privind independența judiciară în Europa de Est Caucazul de Sud și Asia Centrală.

Principalele obiective ale proiectului sunt:

- excluderea interpretărilor vagi privind faptele ce constituie abateri disciplinare a judecătorilor;
- concretizarea aspectelor ce țin de selectarea membrilor și membrilor supleanți ai colegiului disciplinar;
- revizuirea mecanismului de examinare a abaterilor disciplinare;
- fortificarea rolului inspectorului-judecător.

Argumentarea necesității de reglementare și evidențierea elementelor noi

Referitor la implementarea recomandărilor Comisiei de la Veneția nr. 755/2014, proiectul intervine cu modificarea următoarelor prevederi ale Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor:

Potrivit pct. 19 din Opinia Comisiei de la Veneția, „Pentru a evita riscul ca judecătorii să fie trași la răspundere pentru simplă neglijență în această privință, Articolul 4.1.a ar trebui să prevadă că faptele sau omisiunile vizate pot duce la măsuri disciplinare doar dacă sunt comise intenționat sau prin neglijență gravă.”

Astfel, **la art. 4 alin. (1) lit. a)**, după cuvîntul „*nerespectarea*” se propune completarea cu cuvintele „*intenționată sau din neglijență gravă a*”.

Conform Recomandării Comitetului Miniștrilor cu privire la independența, eficiența și responsabilitatea judecătorilor, „interpretarea legii, evaluarea faptelor și aprecierea probelor de către judecători pentru a decide asupra cazurilor nu trebuie să atragă răspunderea civilă sau disciplinară, în afara cazului relei intenții sau neglijenței grave”. Această prevedere a fost menționată și de Comisia de la Veneția, care a sugerat că „acest articol ar trebui reformulat; s-ar putea referi la rea intenție și neglijență gravă”.

Drept urmare, propunem o nouă redacție pentru **art. 4 alin. (1) lit. b)**: „*b) adoptarea unei hotărîri judecătorești prin care intenționat sau din neglijență gravă au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice sau juridice, garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale*”

privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte;”.

Redacția propusă supra pentru lit. b) este mai largă decât actuala formulare a acesteia, deoarece include nu doar încălcarea art. 6 din CEDO, ci și a altor tratate internaționale la care statul nostru este parte. De asemenea, redacția propusă este mai precisă, deoarece în acest caz, va fi prevăzut exact că aplicarea neuniformă a legislației constituie temei pentru aplicarea sancțiunii numai dacă a încălcat un drept garantat de Constituția Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Pentru a asigura o formulare corectă din punct de vedere gramatical la **art. 4 alin. (1) lit. d)**, propunem redactarea acesteia prin substituirea cuvintelor „*a altui*” cu cuvintele „*de către alt*” în sensul că este interzisă și se pedepsește imixtiunea în activitatea de îndeplinire a justiției *de către alt* judecător.

Cu referire la **art. 4 alin. (1) lit. j)**, menționăm că, actuala formulare a acesteia nu creează nici o excepție pentru situațiile în care neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu a avut loc din motive neimputabile judecătorului, cum ar fi, spre exemplu, cazurile de forță majoră. În acest context, proiectul vine cu modificarea lit. j) în următoarea redacție „*j) neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere și/sau necorespunzătoare a unei obligații de serviciu, fără o justificare rezonabilă și dacă aceasta a afectat în mod direct drepturile participanților la proces sau a altor persoane*”.

Cu referire la **art. 4 alin. (1) lit. m)**, având în vedere că orice infracțiune sau contravenție, care a fost comisă de un judecător poate aduce atingere prestigiului justiției, or judecătorul trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, să fie un exemplu demn de urmat și să contribuie la sporirea încrederii societății în actul de justiție și ținând cont de Recomandările Comisiei de la Veneția la pct. 29 în care s-a menționat că: „*Cuvintele „elementele unei infracțiuni” ar trebui eliminate. În acest caz, textul alineatului ar fi „comiterea unei fapte sau contravenții care a adus atingere prestigiului justiției” și ar fi prin urmare foarte asemănător cu Articolul 4.1.p, care se referă la „manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori reputației/prestigiului justiției”. De aceea se recomandă să se excludă Articolul 4.1.m sau să se contopească o versiune revizuită a Articolului 4.1.m cu Articolul 4.1.p.*”.

Drept urmare, propunem următoarea redacție pentru lit. p): „*p) alte fapte care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției în așa măsură încât se afectează încrederea în justiție, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora, care după gravitatea lor nu pot fi calificate doar ca încălcări ale Codului de etică și conduită profesională a judecătorilor;*”. În acest fel, litera respectivă va cuprinde orice fapte, inclusiv infracțiunile și contravențiile.

Referitor la **art. 4 alin. (1) lit. o)**, Comisia de la Veneția, în pct. 32 a menționat că „*conceptele „prestigiul justiției” sau „demnitatea funcției de judecător” cu rolul de criterii pentru evaluarea hotărârilor judecătorești sunt prea vagi. Aceste chestiuni sunt nu doar lipsite de precizie, ci și prea subiective pentru a constitui temeiul unor*

reclamații disciplinare. Prin urmare, Articolul 4.1.o ar trebui fie revizuit, fie clarificat sau eliminat.”

Având în vedere remarca Comisiei,, proiectul propune excluderea art. 4 lit. (o).

Comisia de la Veneția a mai menționat că *„procedura disciplinară ar trebui în general inițiată în cazul abaterii disciplinare grave sau impardonabile și care aduce dezonoare justiției. Aplicarea sancțiunilor disciplinare pentru o faptă care doar ar putea „afecta activitatea instanței” este excesivă. Articolul 4 alin. (2) ar trebui revizuit.”*

Drept urmare, propunem la art. 4, alin. (2) ca cuvintele *„din motive imputabile acestora”* să se substituie cu cuvintele *„fără o justificare rezonabilă”*.

În vederea instituirii unui mecanism eficient pentru asigurarea responsabilității judecătorilor și excluderii interpretării eronate privind legătura cauzală între temeiurile de atragere la răspundere disciplinară a judecătorilor și calitatea actelor de dispoziție emise de judecător, proiectul propune completarea art. 4 al legii cu un alineat nou (3) prin care se stabilește expres că *„răspunderea disciplinară nu depinde de faptul dacă actul judecătoresc de dispoziție emis de judecătorul, subiect al cauzei disciplinare, a fost sau nu contestat, sau de rezultatul examinării apelului sau recursului”*.

În această ordine de idei, ar putea fi atras la răspundere disciplinară judecătorul chiar dacă actul de dispoziție emis de acesta nu a fost contestat și, viceversa, ar putea să nu fie pasibil de răspundere disciplinară judecătorul a cărui act de dispoziție a fost anulat.

Comisia de la Veneția atenționează asupra faptului că *„eliberarea din funcție ar trebui rezervată pentru cazurile foarte grave sau abateri repetate. Ar putea fi de asemenea aplicată în cazul incapacității sau comportamentului care descalifică judecătorul de la îndeplinirea sarcinilor”*. Astfel, se propune concretizarea în art. 6 alin. (6), că doar abaterea disciplinară „gravă sau repetată”, constituie temei pentru eliberarea din funcție a judecătorului.

La fel, Comisiei de la Veneția s-a referit și la art. 6 alin. (7), care reglementează răspunderea disciplinară a președinților și vicepreședinților instanțelor de judecată. Comisia recomandă reformularea într-un mod mai restrictiv alin. (7), deoarece neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute la art. 16¹ din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, la care se face referire în alin. (7) *„nu ar trebui să atragă automat o sancțiune disciplinară și cu atât mai puțin eliberarea din funcție.”*

În acest context, la fel ca și în cazul judecătorilor, propunem ca eliberarea din funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță să se aplice nu pentru orice abatere disciplinară, dar doar dacă aceasta abatere este gravă sau repetată.

Pornind de la faptul că, procedurile disciplinare pot fi intentate și împotriva judecătorilor demisionați, considerăm necesar ca art. 8 alin. (1), după cuvintele „în privința judecătorilor” să se completeze cu cuvintele „în funcție și judecătorilor demisionați, pentru faptele comise în timpul exercitării mandatului de judecător”. Acest fapt rezultă și din pct. 47 din Opinia Comisiei de la Veneția.

Comisia de la Veneția a menționat faptul că, ar trebui prevăzut în mod expres că, scrutinul pentru alegerea membrilor colegiului disciplinar din rîndul judecătorilor se realizează prin vot secret (pct. 52 din Opinia Comisiei de la Veneția). Drept urmare propunem modificarea primei propoziții a art. 10 alin (1) după cum urmează: *„Membrii colegiului disciplinar din rîndul judecătorilor se aleg prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor după cum urmează: 1 judecător din cadrul Curții Supreme de Justiție, 2 judecători din cadrul curților de apel și 2 judecători din cadrul judecătoriilor.”*

De asemenea, pentru a evita situațiile în care Adunarea Generală a Judecătorilor, după cîteva întruniri, nu reușește să aleagă membrii în Colegiul disciplinar și pentru a evita riscul unor posibile tergiversări sau blocări a alegerii reprezentanților judecătorilor în colegiul disciplinar, considerăm că, stabilirea unei metode alternative pentru constituirea colegiului disciplinar este strict necesară. Drept urmare, pentru situațiile de impas, propunem ca toți membrii Colegiului disciplinar din rîndurile judecătorilor să fie desemnați de către Consiliul Superior al Magistraturii. Astfel, propunem completarea art. 10 cu un nou alin. (1¹) cu următorul cuprins: *„(1¹) Consiliul Superior al Magistraturii convoacă Adunarea Generală a Judecătorilor cu trei luni pînă la expirarea mandatului membrilor colegiului disciplinar. În cazul în care nu este ales numărul necesar de membri ai colegiului disciplinar, Adunarea Generală a Judecătorilor se convoacă repetat cu cel puțin o lună pînă la expirarea mandatului membrilor colegiului disciplinar. Dacă după a doua Adunare Generală a Judecătorilor nu sunt aleși toți membrii colegiului disciplinar din rîndurile judecătorilor, Consiliul Superior al Magistraturii desemnează membrii din rîndul judecătorilor în numărul necesar, cu cel puțin 10 zile pînă la data expirării mandatului membrilor colegiului disciplinar.”*

Cu referire la **art. 10 alin. (2)**, considerăm necesar de a concretiza procedura conform căreia se efectuează selectarea membrilor supleanți. Această necesitate a fost sesizată și de Comisia de la Veneția. Drept urmare, propunem completarea art. 10 alin. (2), în sensul în care membri supleanți să fie aleși nu doar cu respectarea proporționalității stabilite la alin. (1), dar și conform procedurii stabilite pentru alegerea membrilor de bază ai colegiului.

Pentru a detalia procedura de numire a reprezentanților societății civile în cadrul Colegiului disciplinar și pentru a se asigura că candidații selectați de comisia de selectare corespund criteriilor stabilite prin lege, propunem **completarea art. 10 cu alin. (4)** cu următorul cuprins: *„(4) Ministrul Justiției este în drept să refuze propunerea comisiei de selectare a candidaților numai în cazul în care nu a fost respectată procedura sau dacă candidații selectați nu corespund criteriilor stabilite prin lege. În acest caz, comisia organizează concurs repetat pentru selectarea membrilor sau membrilor supleanți ai colegiului disciplinar din rîndul reprezentanților societății civile.”*

Cu referire la **art. 11 alin. (1) lit. e)**, Comisia de la Veneția recomandă următoarele: *„În legătură cu votul a 2/3 din membri trebuie clarificat dacă această prevedere se referă la numărul total al membrilor sau la membrii care sunt prezenți și votează.”* (pct. 55 din Opinia Comisiei) Iar referitor la procedura de revocare a

membrilor Colegiului disciplinar, Comisia de la Veneția a sugerat că „*Colegiul ar trebui, el însuși, să poată revoca mandatul unui membru, mai degrabă decât să remită cazul organismului care a ales membrul respectiv pentru a revoca numirea. Credibilitatea Colegiului Disciplinar ar fi compromisă în cazul în care acest organism nu ar revoca numirea.*”.

Astfel, propunem la art. 11 alin. (1) lit. e) excluderea textului „la propunerea motivată a colegiului disciplinar, adoptată cu votul a cel puțin 2/3 din membrii acestuia,”, iar pentru alin. (2) al aceluiași articol se propune următoarea redacție: „(2) *Mandatul de membru al colegiului disciplinar poate fi revocat prin decizie motivată a colegiului disciplinar adoptată cu votul a 2/3 din numărul total al membrilor. Hotărârea motivată a colegiului disciplinar privind revocarea mandatului unui membru al colegiului disciplinar se transmite Consiliului Superior al Magistraturii, sau după caz, Ministerului Justiției în privința membrilor din rândul societății civile pentru a fi substituit cu un alt membru din rândul membrilor supleanți*”.

De asemenea, din necesitatea concretizării ordinii în care membrii supleanți vor substitui membrii de bază absenți, fapt recomandat și de Comisia de la Veneția, propunem concretizarea în art. 11 alin. (3) că ordinea substituțiilor va fi stabilită în regulamentul de activitate al colegiului disciplinar aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii.

La art. 12 se propune ca Președintele colegiului disciplinar să poate fi revocat cu votul a 2/3 din numărul membrilor aleși. Această propunere rezultă din pct. 59 al Opiniei Comisiei de la Veneția, conform căreia „o majoritate de 2/3 ar putea funcționa în acest caz ca și în cazul eliminării membrilor simpli”.

La art. 13 alin. (3) se ajustează la pct. 161 din Opinia Comisiei de la Veneția, conform căreia „*este nevoie să se prevadă un mecanism pentru a decide cu privire la reducerea volumului de muncă al judecătorilor membri ai Colegiului Disciplinar*”. Astfel, se propune ca Consiliul Superior al Magistraturii să stabilească acel mecanism care să permită reducerea volumului de lucru al membrilor colegiului din rândul judecătorilor în funcție de sarcinile de activitate din cadrul colegiului disciplinar.

Una din propunerile de bază ale Comisiei de la Veneția se referă la art. 19 alin. (1) lit. a): „*Potrivit Articolului 19.1.a sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători poate fi înaintată de către „orice persoană interesată”. Acest drept ar trebui să fie limitat fie la persoanele care au fost afectate de acțiunile judecătorului, fie la cei care au o anumită formă de „interes juridic” în chestiune.*”.

Întru implementarea acestei recomandări, se impune revizuirea art. 19 alin. (1) lit. a) în scopul concretizării că sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători poate fi înaintată de persoana, drepturile căreia au fost încălcate drept urmare a faptei comise de judecător sau persoana care poate invoca un interes legitim.

Referitor la art. 19 alin. (4), Comisia de Veneția a recomandat următoarele: „*La Articolul 19.4, prevederea referitoare la revocarea sesizării ar trebui să specifice organismul competent pentru a decide cu privire la desfășurarea procedurii*

disciplinare și procedura care trebuie urmată și ar trebui să precizeze că trebuie să existe un interes public în desfășurarea procedurii disciplinare.”

În acest context, propunem completarea art. 19 alin. (4) cu prevederi care să concretizeze că procedura disciplinară poate începe sau continua chiar și în cazul revocării sesizării, **dacă colegiul disciplinar consideră că există un interes public de natură să afecteze prestigiul justiției.”**

O altă recomandare a Comisiei de la Veneția se referă la art. 31, alin. (5): „*Articolul 31.5 prevede mai departe că „Membrul Colegiului desemnat raportor sau oricare membru al Colegiului Disciplinar pot solicita audierea martorilor sau altor persoane în cadrul ședinței de examinare a cauzei disciplinare”. Judecătorului a cărui cauză este examinată de Colegiu ar trebui să i se acorde drepturi similare.”*

În acest context, se propune revizuirea art. 31 alin. (5) pentru a oferi posibilitatea judecătorului, subiect al sesizării, să solicite audierea martorilor sau altor persoane în cadrul ședinței de examinare a cauzei disciplinare.

Conform pct. 25 din *Recomandarea OSCE/ODIHR de la Kiev privind independența judiciară în Europa de Est Caucazul de Sud și Asia Centrală*, procedurile disciplinare trebuie limitate la „presupuse cazuri de conduită profesională necorespunzătoare grave sau impardonabile și care aduce dezonoare justiției”.

De asemenea și pct. 66 din *Recomandarea Comitetului Miniștrilor nr. (2010)12E/17 noiembrie 2010 cu privire la judecători: independență, eficiență și responsabilități* prevede că „interpretarea legii, evaluarea faptelor și aprecierea probelor de către judecători pentru a decide asupra cazurilor nu trebuie să atragă răspunderea civilă sau disciplinară, în afara cazului relei intenții sau neglijenței grave.”

Aceste recomandări internaționale au fost susținute și de Comisia de la Veneția, care a menționat că „*totuși, doar neglijența nu ar trebui să atragă măsuri disciplinare. Numai nerespectarea îndatoririlor intenționat sau prin neglijență gravă ar trebui să ducă la măsuri disciplinare”*.

În contextul acestor recomandări, propunem **completarea art. 36 cu un nou alin. (1¹)**, care va avea următorul cuprins: „(1¹) Colegiul disciplinar poate constata abaterea disciplinară și aplica sancțiuni disciplinare judecătorilor, judecători demisionați, președinților, vicepreședinților instanțelor de judecată doar în cazul în care constată că fapta imputată a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență gravă.”

În pct. 81 și 82 din *Opinia Comisiei de la Veneția* se menționează că „*Orice contestație împotriva procedurilor disciplinare ar trebui să împiedice decizia de la a deveni definitivă până la definitivarea recursului (nu numai deciziile de demitere a unui judecător din funcția de președinte al Curții sau din funcția de judecător, cum este prevăzut în Articolul 38.2). Procedura la Consiliul Superior al Magistraturii este menționată foarte scurt în Articolul 39. Aceasta ar trebui reglementată în detaliu pentru a asigura părților în cauză o cale de atac judiciară echitabilă și transparentă.”*

În acest context, propunem la art. 39:

- completarea cu un nou alin. (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) *Dosarele disciplinare contestate se repartizează în mod aleatoriu membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor din oficiu.*”;

- în vederea evitării conflictului de interese în procesul de examinare a contestației, propunem completarea cu alin. (2¹) cu textul: „*Dacă sesizarea a fost depusă de către unul din membrii Consiliului Superior al Magistraturii, atunci acesta nu va participa la examinarea contestației.*”.

În scopul consolidării rolului inspecției judiciare proiectul propune revizuirea procedurii disciplinare. Astfel, se propune modificarea art. 15, 18-29, 33-36 ale *Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor* în vederea excluderii completelor de admisibilitate și a procedurii de examinare de către acestea a sesizărilor, cu instituirea următoarei procedurii disciplinare:

- verificarea sesizării de către inspectorul-judecător în termen de 20 zile, cu posibilitatea de prelungire cu 15 zile, dacă există motive întemeiate care justifică prelungirea termenului;
- dacă în cadrul verificărilor se constată că nu există elementele abaterii disciplinare sau că faptele invocate în sesizare ca abateri disciplinare nu se confirmă prin probe administrate în procesul verificării, inspectorul-judecător, cărui i-a fost repartizată sesizarea, respinge sesizarea ca neîntemeiată printr-o decizie motivată;
- decizia de respingere a sesizării ca neîntemeiată este cu drept de contestare în completul de examinare a contestațiilor constituit de către colegiul disciplinar;
- în cazul în care se constată că există elementele unei abateri disciplinare, inspectorul-judecător dispune, prin rezoluție, începerea cercetării disciplinare, care se efectuează în termen de 30 de zile lucrătoare de la data dispunerii acesteia, cu posibilitatea prelungirii de către inspectorul judecător principal cu cel mult 15 zile calendaristice;
- în cazul în care în procesul verificării sesizării se constată că au fost săvârșite fapte care constituie abateri disciplinare, se întocmește un raport, care se remite direct colegiului disciplinar;
- completele de examinare a contestațiilor ale colegiului disciplinar verifică contestațiile doar împotriva deciziilor inspecției judiciare de respingere a sesizărilor;
- hotărârile completului de examinare a contestațiilor de admitere a contestației împotriva deciziilor de respingere a sesizărilor ca neîntemeiate, sunt obligatorii pentru inspecția judiciară, care trebuie să efectueze verificarea suplimentară a sesizării în conformitate cu art. 23 din lege;
- hotărârile completului de examinare a contestațiilor de respingere a contestației împotriva deciziei inspecției judiciare sunt definitive.

Inspectorul-judecător va prelua atribuțiile membrului raportor după cum este stipulat acum în lege și va susține raportul în ședința colegiului disciplinar, fiind astfel simplificată procedura.

Referitor la contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii pe cauzele disciplinare împotriva judecătorilor, se propune revizuirea **art. 40 alin. (1)** în vederea extinderii sferei de examinare a acestora nu doar pe aspecte de procedură, dar și în fond.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

Drept urmare a aprobării prezentului proiect, cadrul normativ conex nu necesită a fi modificat, cu excepția unor acte cu caracter normativ ale Consiliului Superior al Magistraturii.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

La etapele de elaborare, avizare și expertizare a proiectului, acesta a fost promovat sub denumirea de „*proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative*” (*privind reforma sistemului judecătoresc*) prin care urma a fi modificat întreg setul de acte legislative ce reglementează sistemul judecătoresc.

Ulterior, în scopul promovării rapide a aspectelor ce țin de răspunderea disciplinară a judecătorilor s-a decis separarea amendamentelor propuse pentru Legea 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și promovarea în continuare a acestora independent de modificările propuse pentru alte acte legislative. Separarea proiectului este dictată și de faptul că obiectivul de a stabili un mecanism eficient pentru asigurarea responsabilității judecătorilor este trasat în mai multe angajamente asumate față de structurile europene.

De asemenea, obiecțiile și propunerile autorităților interesate, societății civile (formulate în avize) și Centrului Național Anticorupție (formulate în raportul de expertiză anticorupție) pe segmentul răspunderii disciplinare ale judecătorilor au fost preluate, studiate și luate în considerare la definitivarea *proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor*, fiind incluse în tabelele de divergențe anexate proiectului.

/Ministru

Victoria IFTODI